

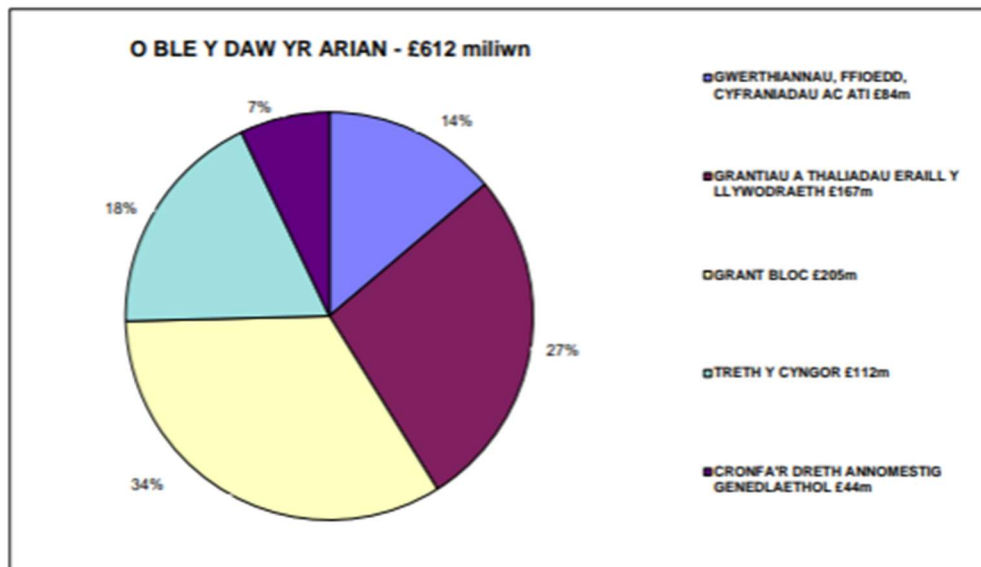
CYNGOR GWYNEDD
Cynllun Ariannol Tymor Canolig
2026/27 i 2028/29

1. CYFLWYNIAD

- 1.1. Mae'r ddogfen hon yn nodi Cynllun Ariannol Tymor Canolig (CATC) ar gyfer Cyngor Gwynedd hyd at flwyddyn ariannol 2028/29.
- 1.2. Mae'r gyllideb yn cael ei hadnewyddu'n flynyddol i ystyried unrhyw newidiadau lleol neu genedlaethol, ond mae'r cynllun hwn yn asesiad lefel uchel o anghenion ariannol y Cyngor am dair blynedd. Bydd unrhyw adolygiad neu adnewyddiad o Gynllun y Cyngor yn y blynyddoedd nesaf hefyd yn cael ei adlewyrchu, gan ymgorffori unrhyw newidiadau ariannol sy'n deillio o hynny. Bydd hefyd yn cael ei ddiweddararu ar gyfer newidiadau mewn tybiaethau ariannu cenedlaethol a lleol, amcanestyniadau incwm lleol, pwysau gwario ac unrhyw newidiadau mewn cynlluniau arbed.
- 1.3. Mae'r ddogfen yma yn gosod cyd-destun ac yn egluro'r bwlch ariannol sydd angen ei lenwi cyn bydd modd gosod cyllideb cytbwys am y dair blynedd yn oes y Cynllun. Ceir eglurhad am yr amcangyfrifon a'r rhagdybiaethau a ddefnyddir wrth ddatblygu'r Gyllideb a'r CATC. Bydd y rhagdybiaethau hynny'n cael eu hadolygu'n barhaus ac, os oes angen, eu diwygio ar gyfer y blynyddoedd i ddod wrth i fwy o ddata a thystiolaeth ar ofynion a chyllid gwasanaethau ddod ar gael.
- 1.4. Felly, er bod y gyllideb ar gyfer 2025/26 eisoes wedi ei osod ar 6 Mawrth 2025, mae cyllidebau ar gyfer y blynyddoedd dilynol 2026/27 – 2028/29 yn ddangosol yn unig ac yn debygol o newid cyn i'r cyllidebau terfynol ar gyfer y blynyddoedd hynny gael eu cymeradwyo fel rhan o'r cylch blynyddol.

2. RHAGDYBIAETHAU AR DDULLIAU ARIANNU

2.1. Mae'r siart isod yn dangos ffynhonnell ariannu'r Cyngor ar gyfer blwyddyn ariannol 2025/26:



Cyllid Allanol Cyfunol

2.2. Gyda'i gilydd, gelwir y cyfuniad o gyfraniad y Cyngor o'r Grant Dreth Annomestig Genedlaethol (£44m) a'r Grant Bloc (neu Grant Cynnal Refeniw (RSG)) (£204m) yn **Cyllid Allanol Cyfun (AEF)** ond yn gyffredin defnyddir y term "Setliad" ar gyfer y swm yma. Ar gyfer 2025/26 mae AEF Cyngor Gwynedd yn **£248,389,720** (cyfeirir ato yn adroddiad y Gyllideb fel "Grant Llywodraeth"), ac mae'n cynrychioli oddeutu 40% o incwm gros y Cyngor.

[Cyllideb 2025-26](#)

2.3. Mae setliad pob Cyngor yn deillio o ganlyniad Asesiad o Wariant Safonol (SSA) i bob un o'r 22 prif gyngor yng Nghymru gan y Llywodraeth, a caiff y swm yma ei bennu ar lefel Cymru gyfan fel cam cyntaf, yn ddibynol ar yr arian sydd ar gael i'w ddosbarthu.

2.4. I ddibenion cyfrifo dyraniadau SSA unigol i bob Cyngor, dadansoddir gwariant refeniw net llywodraeth leol i 53 o feysydd gwasanaeth tybiannol. Gosodir swm gwario damcaniaethol ar gyfer pob un o'r meysydd gwario hyn, sy'n seiliedig ar wariant yn y gorffennol (lle mae gwybodaeth o'r fath yn bodoli), fel arfer gydag oediad o tua 3 blynedd oherwydd yr amserlen cyhoeddi, gwirio ayb. Y ffigwr yma ydi'r Asesiad Gwariant Safonol (SSA) ar gyfer y maes gwasanaeth.

2.5. Pennir dull dosbarthu ar wahân ar gyfer pob un o'r meysydd gwasanaeth hyn yn eu tro er mwyn dosbarthu'r cyfanswm ar gyfer y gwasanaeth ar draws yr awdurdodau.

2.6. Mae'n egwyddor sylfaenol o'r drefn dylai cydrannau pob fformiwla fod yn wrthrychol lle bo hynny'n bosibl, fel na all awdurdodau ddylanwadu'n uniongyrchol ar gyllid (h.y. "chwarae'r system").

2.7. O'r holl ddata a ddefnyddir, mae:

- **67% o fewnbynnau data yn seiliedig ar gleientiaid (e.e. poblogaeth a demograffi)**
- **27% yn fesurau amddifadedd**
- **6% yn fesurau o ddilysrwydd / dwysedd.**

2.8. Mae dyraniadau'n seiliedig ar raniadau cymharol Cymru, nid lefelau data awdurdod, gan bod swm yr arian sydd ar gael wedi ei sefydlu ar ddechrau'r broses.

2.9. Pan gyhoeddwyd setliad drafft llywodraeth leol ar gyfer 2025/26, Cyngor Gwynedd dderbyniodd y setliad ariannol ail-waethaf gan Lywodraeth Cymru o ran canran, sef cynnydd o 3.1% Fodd bynnag, yn dilyn pwysau gan nifer o awdurdodau gweledig (oedd yn gweld y cynnydd isaf) gosodwyd llawr o 3.8% erbyn y setliad terfynol. Fel gwelir yn y tabl isod, derbyniodd 9 awdurdod lleol gynnydd o 3.8%, gan gynnwys Gwynedd. Mae hynny’n cymharu â chyfartaledd Cymru o 4.5%:

Awdurdod Unedol	Cyllid Allanol Cyfun Terfynol 2024-25 [Nodyn 1]	Cyllid Allanol Cyfun Terfynol 2025-26	Newid fel canran	Rheng
Ynys Môn	130,907	135,881	3.8%	14
Gwynedd	239,296	248,390	3.8%	14
Conwy	210,992	219,010	3.8%	14
Sir Ddinbych	205,729	215,251	4.6%	8
Sir y Fflint	265,881	275,984	3.8%	14
Wrecsam	239,206	249,508	4.3%	11
Powys	242,255	251,461	3.8%	14
Ceredigion	138,945	144,225	3.8%	14
Sir Benfro	224,985	233,534	3.8%	14
Sir Gaerfyrddin	360,749	375,692	4.1%	12
Abertawe	446,796	468,409	4.8%	4
Castell-nedd Port Talbot	293,059	306,177	4.5%	10
Pen-y-bont ar Ogwr	266,326	276,528	3.8%	13
Bro Morgannwg	216,231	224,448	3.8%	14
Rhondda Cynon Taf	497,404	521,329	4.8%	5
Merthyr Tudful	126,901	133,144	4.9%	3
Caerffili	357,689	373,900	4.5%	9
Blaenau Gwent	147,468	154,534	4.8%	6
Torfaen	183,439	192,216	4.8%	7
Sir Fynwy	130,297	135,248	3.8%	14
Casnewydd	311,915	329,322	5.6%	1
Caerdydd	640,911	674,886	5.3%	2
Cyfanswm Awdurdodau Unedol	5,877,384	6,139,078	4.5%	

2.10. Gwelwyd gostyngiad arwyddocaol yn y ffigyrau poblogaeth a ddefnyddiwyd at bwrpasau’r setliad rhwng yr amcangyfrifon a ddefnyddiwyd yn 2022/23 a ffigyrau cyfrifiad 2021 a ddefnyddiwyd yn 2024/25. Er fod effaith y gostyngiad hwn bellach yn cael ei deimlo’n llawn yn y prif ddangosyddion (roedd 2023/24 yn flwyddyn drosiannol lle defnyddiwyd cyfartaledd y amcangyfrifon a chanlyniadau’r setliad), mae’r effaith yn parhau yn hir-dymor.

2.11. Fel gydag unrhyw ffactor wrth gyfrifo’r Setliad, nid y newid i boblogaeth Gwynedd ynddo’i hun sydd yn effeithio ar y cyfrifiad, ond y newid i boblogaeth Gwynedd mewn cymhariaeth â newid ym mhoblogaeth gweddill Cymru. Gwelir yn y tabl isod fod data poblogaeth Gwynedd fel % o boblogaeth Cymru, at bwrpasu’r setliad, bellach wedi sefydlogi yn yr amcangyfrif ar gyfer 2025/26 ar ôl gostwng dros y 3 blynedd blaenorol o 3.95% i 3.75%:

Awdurdod Unedol	Poblogaeth, bob oed fel % o boblogaeth Cymru 2022-23	Poblogaeth, bob oed fel % o boblogaeth Cymru 2023-24	Poblogaeth, bob oed fel % o boblogaeth Cymru 2024-25	Poblogaeth, bob oed fel % o boblogaeth Cymru 2025-26
Gwynedd	3.95%	3.86%	3.75%	3.77%

2.12. O ystyried fod Gwynedd yn parhau i fod ymysg y siroedd sy’n derbyn y setliad isaf (a hynny’n seiliedig ar ffactorau ar wahân i boblogaeth yn unig), erbyn hyn rydym yn disgwyl y bydd y cynnydd Cyngor Gwynedd yn y setliad yn parhau i fod yn is na chyfartaledd Cymru ar gyfer y 3 blynedd nesaf.

2.13. Wrth ystyried cynnydd yn y setliad ar gyfer 2026/27 hyd 2028/29 rydym wedi ystyried y ffactorau uchod ac yn rhagdybio bydd yr AEF i Gyngor Gwynedd yn cynyddu o 1.5% y flwyddyn.

Treth Cyngor

2.14. Mae'r rhagolygon ar gyfer incwm Treth y Cyngor yn cael ei yrru gan ddau brif ffactor:

a) Nifer yr eiddo cyfatebol Band D, a elwir yn “sylfaen drethiannol”.

Mae'r sylfaen drethiannol ar gyfer 2025/26 yn cyfateb i 56,842.05 o eiddo Band D. Wrth symud ymlaen, mae'r Cyngor wedi tybio bydd y gyfradd gasglu yn parhau'n gyson ar 99% a bydd twf blynyddol o tua 1% y flwyddyn, wrth i unedau gwyliau hunan-ddarpar ddychwelyd o'r gyfundrefn ardrethi busnes, ond nifer y ceisiadau am eithriadau a disgowntau gynyddu. Rhagwelir erbyn 2028/29 y bydd sylfaen y dreth felly yn cyfateb i 58,564.42 eiddo Band D.

b) Y tâl fesul eiddo cyfatebol Band D.

Mae Treth y Cyngor 2025/26 yn £1,907.49 oedd yn gynydd o 8.66% o'r lefel yn 2024/25.

Crynodeb o Gynydd yn yr Incwm a Ragwelir

2.15. Mae Cyngor Gwynedd wedi sefydlu cyllideb o £356,815,330 ar gyfer 2025/26 i'w ariannu drwy Grant Llywodraeth o £248,389,720 a £108,425,610 o incwm o'r Dreth Cyngor.

2.16. Yn seiliedig ar y rhagdybiaethau uchod, rhagwelir bydd incwm y Cyngor o Grant y Llywodraeth a Treth Cyngor yn cynyddu fel a ganlyn dros gyfnod y Cynllun Ariannol Tymor Canolig hwn:

	2025/26	2026/27	2027/28
	£m	£m	£m
Setliad Grant	3.7	3.8	3.8
Treth Cyngor – newid yn y sylfaen	1.1	1.2	1.2
Cynydd mewn incwm	4.8	5.0	5.0

..

3. PWYSAU GWARIANT

Defnyddir y term “pwysau” i ddisgrifio’r gofynion gwario newydd sy’n debygol o wynebu’r Cyngor yn y blynyddoedd i ddod. Mae gofyn i ni geisio meintoli’r elfennau hynny sy’n debygol o gynyddu mewn mwn cost, materion lle bydd mwy o alw am wasanaethau a hefyd materion newydd sy’n debygol o’r taro o gasgliad i ofynion megis newid mewn deddfwriaeth neu i gyflawni rhywbeth sy’n flaenoriaeth i’r Cyngor.

Manylir ar yr elfennu hyn isod. Wrth geisio meintoli’r gost rydym yn derbyn cyngor arbenigol gan ein Ymgynghorwyr Trysorlys, yn ymchwilio i dueddiadau hanesyddol ac yn meincnodi yn erbyn tueddiadau cenedlaethol ac ymysg Awdurdodau eraill.

Chwyddiant cyflog

3.1. Mae chwyddiant cyflog yn cynnwys y cynnig cyflog cenedlaethol. Mae £8.6m wedi’i gyllidebu ar gyfer y dyfarniad cyflog ar gyfer 2025/26, sy’n cynrychioli cynnydd o 3.5%. Roedd y cytundeb tâl terfynol i weithwyr ar wahân i athrawon, a gyhoeddwyd yn Gorffennaf 2025, yn cyfateb i 3.2% tra fod athrawon wedi derbyn cynnydd o 4% o Medi 2025 ymlaen. Amcangyfrifir bydd chwyddiant tâl blynyddol i athrawon yn 4.0% yn 2026/27 hefyd a 3.4% i staff eraill, fyddai’n gyfartaledd o 3.6% yn 2026/27. Rydym yn rhagweld bydd y cynnydd hwn yn 3% yn y ddwy flynedd ddilynol. Mae cyflogau yn cael eu cytuno’n genedlaethol ac mae rheidrwydd arnom i ariannu’r cynnydd blynyddol a gytunir yn dilyn ymgynghoriadau gyda’r undebau llafur.

3.2. Bob tair mlynedd mae ail brisiad o sefyllfa a gwerth y gronfa bensiwn. Bydd ail-brisiad teirblynyddol y Gronfa Bensiwn yn dod yn weithredol o 1 Ebrill 2026. Er na fydd y ffigyrau yn derfynol am rai misoedd eto, mae’r wybodaeth sydd gennym ar hyn o bryd yn awgrymu fod y gronfa yn perfformio’n dda ac o ganlyniad byddai’n ddarbodus i ddisgwyl gostyngiad o hyd at 3%, neu £3miliwn, yn y cyfraniadau cyflogwr yn 2026/27.

Chwyddiant prisiau

3.3. At ddibenion cynllunio cyllideb strategol, rydym yn cynllunio bydd chwyddiant costau eraill yn gyson â’r Mynegai Prisiau Defnyddwyr (CPI), heblaw am rai meysydd gwariant penodol lle mae’r cynnydd hanesyddol wedi bod yn nodedig o wahanol i CPI.

	2026/27 chwyddiant	2027/28 chwyddiant	2028/29 chwyddiant
Costau Gofal	4%	4%	4%
Ynni a Tanwydd	3%	3%	2%
Chwyddiant arall (CPI)	3%	3%	2%

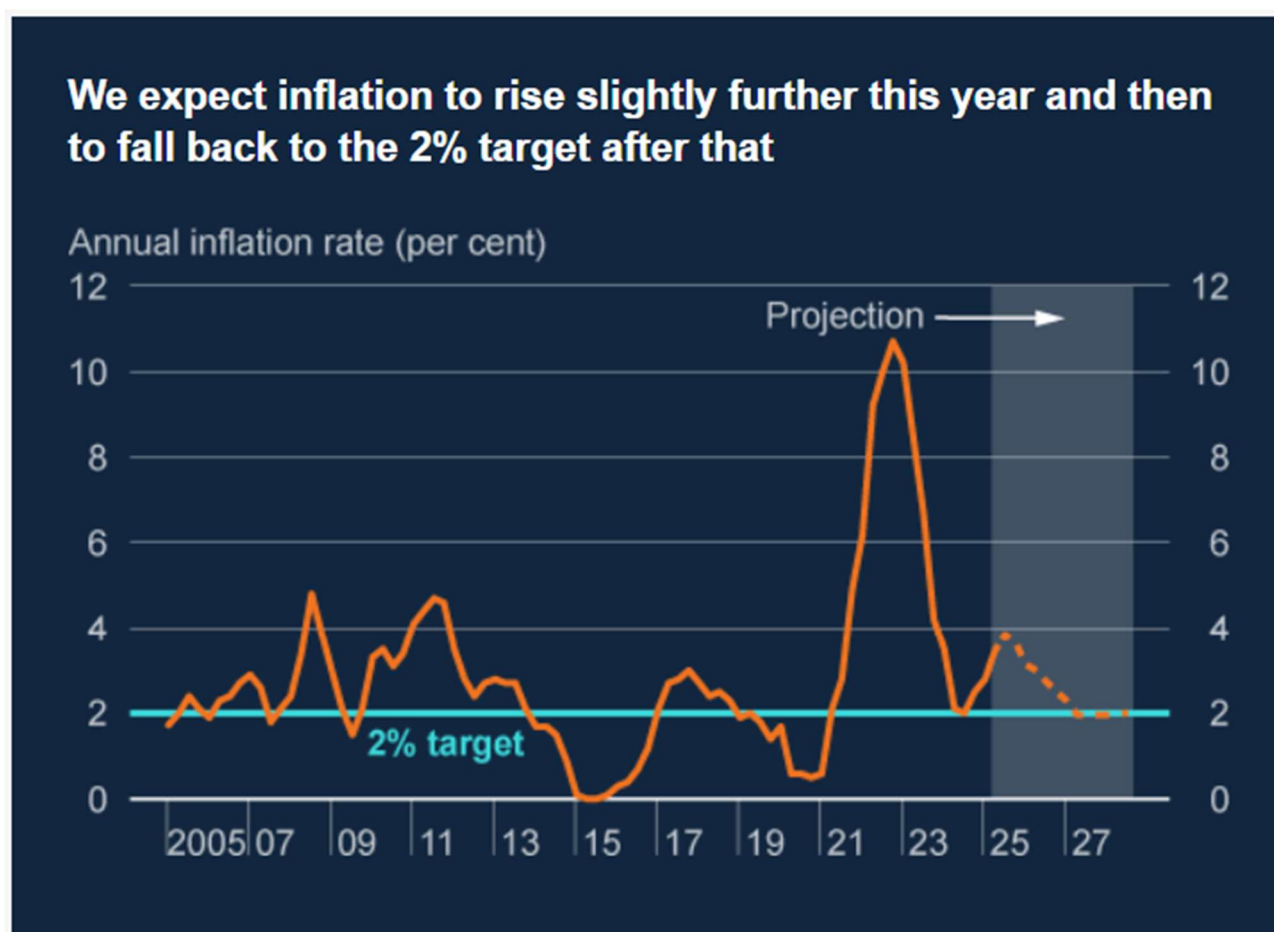
** Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru, Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, Cyfoeth Naturiol Cymru (Ardollau Arbennig), Cyd-Bwyllgor Corfforedig (CBC) y Gogledd*

Costau Gofal. Mae chwyddiant yn y maes Gofal wedi bod yn hanesyddol uwch na phrisiau yn gyffredinol, yn bennaf oherwydd costau cartrefi gofal annibynnol. Disgwylir bydd y chwyddiant dros y 3 blynedd nesaf yn is nag a fu, ond yn parhau’n uwch na chwyddiant CPI.

Ynni a Thanwydd. Mae’r ffigyrau chwyddiant hyn yn tueddu i fod yn llawer mwy cyfnewidiol na chwyddiant cyffredinol, ond at bwrpasau cynllunio yn y tymor canolig mae’n rhesymol i ddefnyddio ffigyrau CPI.

Ardollau. Mae'r rhain yn symiau sy'n cael eu codi gan 4 corff allanol sy'n codi lefi, sef Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru, Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, Cyfoeth Naturiol Cymru (Ardollau Arbennig) a Cyd-Bwyllgor Corfforedig (CBC) y Gogledd. Mae lefi Awdurdod y Parc yn seiliedig ar y grant mae'r Awdurdod yn ei dderbyn gan y Llywodraeth, ond mae'r cyrff eraill yn codi lefi sy'n adlewyrchu'r gyllideb a osodir ganddynt. Rydym yn rhagweld y bydd cynnydd o £1m ar y cyfan yn 2026/27 (yn bennaf yn cael ei yrru gan Cyd-Bwyllgor Corfforedig y Gogledd wrth iddo sefydlu trefniadau i wireddu ei ddyletswyddau statudol) gan ostwng i £500,000 yn y ddwy flynedd ddilynol.

Chwyddiant arall (CPI). Mae'r cyngor yn defnyddio rhagolwg Banc Lloegr (BoE), ynghyd â chyngor Arlingclose ein Ymgynghorwyr Trysorlys, i amcangyfrif cyfradd y CPI. Mae'r siart isod yn ddyfyniad o'r rhagolwg chwyddiant CPI a gyhoeddwyd gan y BoE yn adroddiad Pwyllgor Polisi Ariannol (MPC) Awst 2025.



3.4. At bwrpasu cynllunio'r costau am oes y Cynllun hwn, felly, rydym wedi gweithio yn unol â'r rhagdybiaethau diweddaraf sydd ar gael, a gosod lefel chwyddiant CPI ar 3% yn 2026/27 a 2027/28 er mwyn lliniaru effaith chwyddiant uwch na'r disgwyl yn 2025/26 ac yna 2% yn 2028/29.

Pwysau / Galw am wasanaethau

- 3.5. Yn 2023/24 a 2024/25, dim ond bidiau ariannol cwbl anorfod roedd Cyngor wedi gallu ei hariannu, a hynny er mwyn ariannu meysydd lle rydym yn argyhoeddedig nad oedd y gyllideb yn ddigonol. Yn 2024/25 rydym wedi ariannu £5.1miliwn o fidiau parhaol anorfod, yn dilyn ariannu £2.7miliwn o fidiau parhaol ar gyfer 2023/24. Yn 2025/26 fodd bynnag caniatawyd bidiau gwerth £7.7miliwn, yn benodol i fynd i'r afael â meysydd oedd yn gorwario yn flynyddol gan nad oedd modd iddynt gyfarch o galw o fewn y gyllideb oedd ar gael.
- 3.6. Mae adrannau'r Cyngor, ar y cyfan, wedi gwario yn uwch na'u cyllideb yn y blynyddoedd diwethaf, sef £9miliwn yn 2023/24 a £6.7miliwn yn 2025/26. Mae cyfuniad o danwariant mewn penawdau corfforaethol (e.e. Treth Cyngor) a grantiau yn cyrraedd yn hwyr yn y flwyddyn wedi bod yn gymorth amlwg i liniaru'r gorwariant, ond bydd y gwaith manwl o adolygu gwariant yn erbyn cyllidebau yn parhau, gan roi sylw i resymau yn y meysydd lle mae amrywiannau sylweddol neu reolaidd.
- 3.7. Wrth osod y Cynllun Ariannol Tymor Canolig, gwneir rhagdybiaeth bydd angen parhau i ariannu bidiau oherwydd y pwysau anorfod fydd ar wasanaethau. Mae'r cynllun yn clustnodi £8m y flwyddyn i ariannu bidiau anorfod yn 2026/27 a £5m yn 2027/28 a 2028/29. Seilir y symiau hyn ar wybodaeth sydd gennym o waith ymchwil megis Llechen Lân sy'n dangos yn glir y bydd cynnydd yn y galw am wasanaethau gofal, sy'n gostus i'w darparu. Gwyddom hefyd am ofynion gwario anorfod yn y maes Addysg Anghenion Arbennig, Gofal Plant a chludiant ysgolion. Wrth i'r flwyddyn ariannol fynd rhagddi bydd gwybodaeth fwy cadarn am y gofynion hyn a bydd angen addasu ein Cynllun i gyd fynd a'r wybodaeth fydd gennym bryd hynny.

Crynodeb o Gynnydd yn y Gwariant a Ragwelir

- 3.8. Mae Cyngor Gwynedd wedi sefydlu cyllideb o £356,815,330 ar gyfer 2025/26.
- 3.9. Ar sail y rhagdybiaethau sydd wedi cael eu nodi uchod, rhagwelir bydd gofynion gwariant yn cynyddu fel a ganlyn dros oes y CATC:

	2026/27	2027/28	2028/29
	£m	£m	£m
Pwysau			
Chwyddiant Tâl	9.3	8	8.3
Chwyddiant Prisiau	4.7	3.9	4
Ardollau	1	0.5	0.5
Lleihad Cyfradd Pensiwn Cyflogwr	-3	0	0
 Pwysau / Galw	 8	 5	 5
 Cyfanswm Pwysau	 20	 17.4	 17.8

4. ARBEDION

4.1. Mae cyfanswm o £43 miliwn o arbedion wedi eu gwireddu ers 2015/16, sydd yn 90% o’r £46.6m gofynnol dros y cyfnod. Mae’n anorod bod gwireddu’r arbedion wedi bod yn heriol, o ystyried fod £46.6 miliwn yn cynrychioli oddeutu 13% o gyllideb net y Cyngor ar gyfer 2025/26. Mae’n anorod fod darganfod arbedion a thoriadau pellach am fod yn gynyddol anodd; gan fod llai o arbedion effeithlonrwydd ar gael, mae opsiynau sydd yn weddill yn rhai all arwain ar dorri gwasanaethau yn sylweddol fel canlyniad i ddiswyddiadau niferus.

Arbedion a gymeradwywyd Mawrth 2023

4.2. Ar 14 Chwefror 2023, bu i’r Cabinet gymeradwyo gwerth £8.4m o arbedion (gan gynnwys ysgolion) ar gyfer cyllideb 2023/24 ymlaen. Daeth yr arbedion i rym yn unol â’r proffil isod. Nid yw’r arbedion o £450,000 sydd yng ngholofn 2025/26 yn y tabl isod wedi cael eu tynnu o gyllidebau adrannol eto felly maent ar gael i lenwi bwlch ariannol yn 2025/26.

PROFFIL CYNLLUNIAU ARBEDION 2023/24 YMLAEN

	2023/24 £	2024/25 £	2025/26 £	Cyfanswm £
Proffil arbedion (heb ysgolion)	3,097,370	2,848,630	450,000	6,396,000
Ysgolion	1,146,600	819,500	-	1,966,100
CYFANSWM	4,243,970	3,668,130	450,000	8,362,100

Arbedion a gymeradwywyd Mawrth 2024

4.3. Yn sgil y setliad ariannol gwael a hefyd yr hinsawdd economaidd bresennol a’r lefelau chwyddiant uchel, roedd yn anorod fod rhaid i awdurdodau lleol barhau i edrych ar arbedion a thoriadau i gynorthwyo’r sefyllfa ariannol. Yn Chwefror 2024, cymeradwyodd y Cabinet restr o arbedion pellach arfaethedig ar gyfer eu gweithredu yn 2024/25 – 2026/27 sydd werth £5.2m, a fyddai’n dod i rym yn unol â’r proffil isod:

PROFFIL CYNLLUNIAU ARBEDION NEWYDD 2024/25
YMLAEN

	2024/25 £	2025/26 £	2026/27 £	Cyfanswm £
Proffil arbedion	1,965,760	2,860,300	343,090	5,169,150

4.4. Cafodd cyfanswm arbedion parhaol 2024/25 a 2025/26 (£4.8m) ei gynnwys yng nghyllideb 2024/25, gyda’r arbedion oedd wedi eu hodi tan 2025/26 yn cael eu pontio o gronfeydd am un flwyddyn yn unig. Serch hynny, nid yw’r arbedion o £343,090 sydd wedi cael eu rhaglennu ar gyfer 2026/27 wedi cael eu tynnu o gyllidebau adrannol eto felly maent ar gael i lenwi bwlch ariannol yn 2026/27.

Arbedion a gymeradwywyd Mawrth 2025

4.5. Yn ei gyfarfod ar 11 Chwefror 2025, cymeradwyodd y Cabinet arbedion pellach o £519,000 wedi eu proffilio fel a ganlyn. Roeddynt yn gyfuniad o gynyddu incwm (£90,000) a lleihau adnoddau / cyfuno gwasanaethau (£429,000).

PROFFIL CYNLLUNIAU ARBEDION NEWYDD 2025/26

YMLAEN

	2025/26 £	2026/27 £	2027/28 £	Cyfanswm £
Proffil arbedion	100,000	320,500	98,500	519,000

Crynodeb o arbedion sydd wedi eu rhaglennu ar gyfer 2026/27 hyd 2028/29 sydd eu tynnu o gyllidebau adrannol eto

4.6. I grynhoi'r uchod, mae arbedion pellach sydd eisoes wedi cael eu cymeradwyo ond nad ydynt wedi cael eu tynnu o gyllidebau (ac felly ar gael i gyfrannu at y bwlch ariannol yn y CATC) fel a ganlyn:

	2026/27	2027/28	2028/29
	£m	£m	£m
Arbedion wedi eu cymeradwyo	0.3	0.1	0
Arbedion sydd ar gael i lenwi blwch	0.3	0.1	0

5. BWLCH ARIANNOL CYFNOD Y CYNLLUN ARIANNOL TYMOR CANOLIG

5.1. Mae'r tabl isod yn crynhoi'r elfennau incwm a gwariant a nodir uchod ac yn awgrymu bydd y Cyngor, yn wynebu bwlch ariannol o £14.9 miliwn yn 2026/27, a £12.3 miliwn pellach yn 2027/28 a £12.8 miliwn pellach yn 2028/29.

	Amcan Gorffennaf 2025		
	2026/27	2027/28	2028/29
	£m	£m	£m
Pwysau			
Chwyddiant Tâl	9.3	8	8.3
Chwyddiant Prisiau	4.7	3.9	4
Ardollau	1	0.5	0.5
Lleihad Cyfradd Pensiwn Cyflogwr	-3	0	0
Pwysau / Galw	8	5	5
Cyfanswm Pwysau	20	17.4	17.8
Newidiadau Ariannu			
Treth Cyngor – newid yn y sylfaen	1.1	1.2	1.2
Setliad Grant	3.7	3.8	3.8
Cyfanswm y newidiadau Ariannu	4.8	5	5
Arbedion i'w gwireddu	0.3	0.1	0
Cyfanswm Ariannu ac Arbedion	5.1	5.1	5
Bwlch	14.9	12.3	12.8

6. CRONFEYDD WRTH GEFN

6.1. Mae'r Cyngor yn cadw cronfeydd wrth gefn naill ai i ymgymryd â buddsoddiad/gwariant un tro wedi'i gynllunio neu i ddelio â sioc/risg ariannol sy'n wynebu'r awdurdod yn ei weithrediadau.

6.2. Mae balansau cyffredinol y Cyngor yn eu lle ar gyfer sefyllfa o wir argyfwng a nid yw cynllunio i ddefnyddio'r arian yma yn arddangos cynllunio ariannol darbodus gan byddai hyn yn gwanio cynaliadwyedd ariannol yr awdurdod i lefel is na'r hyn sy'n dderbyniol. Ar 31/03/2025 mae gan y Cyngor **£7.912 miliwn o falansau cyffredinol**.

6.3. Ar wahân i'r balansau cyffredinol, mae dwy gronfa wedi bodoli dros y 3 blynedd ddiwethaf i ariannu gofynion gwariant un tro, i ymdrin â gorwariant neu i bontio cyn i arbedion ddod i rym, sef:

- Cronfa Cefnogi'r Strategaeth Ariannol
- Cronfa Trawsffurfio

6.4. Mae sefyllfa alldro'r cronfeydd hyn ar ddiwedd blwyddyn ariannol 2024/25 fel a ganlyn:

Cronfa	Balans 31/03/2025 £'000
Cefnogi'r Strategaeth Ariannol	18,924
Trawsffurfio	11,564
Cyfanswm	30,488

6.5. Yn y cynllun blaenorol roeddem yn adrodd byddai'r Gronfa Trawsffurfio wedi ei wacáu yn llwyr erbyn cau cyfrifon blwyddyn ariannol 2023/24. Fodd bynnag, yn sgil sefyllfa ariannol well na'r disgwyl ar ddiwedd 2024/25 penderfynodd y Cabinet ar 15 Mai 2025:

- Cynaeafu £1.275 miliwn o amrywiol gronfeydd a'i drosglwyddo i'r Gronfa Trawsffurfio.
- Dad-ymrwymo £375k o gynlluniau hanesyddol neu rai heb ymrwymadau yn y Gronfa Trawsffurfio.
- Symud £2.5 miliwn o gronfa Cynorthwyo'r Strategaeth Ariannol i'r Gronfa Trawsffurfio fel eu bod ar gael ar gyfer blaenoriaethau'r Cyngor a chyllido bidiau un tro i'r dyfodol.

6.6. Mae gan y Cyngor ystod o gronfeydd eraill, ond mae'r rheini wedi cael eu clustnodi ar gyfer pwrpasau penodol a ni fyddant ar gael i ariannu bylchau yn y gyllideb refeniw. Roedd gwerth y balansau ar ddechrau blwyddyn ariannol 2025/26 fel a ganlyn

Cronfeydd	£'000
Cefnogi'r Strategaeth Ariannol	18,924
Trawsffurfio / Cynllun y Cyngor	11,564
Cronfeydd Adnewyddu	5,970
Cronfeydd Cyfalaf	26,805
Cynllun Gweithredu Tai	17,417
Cronfeydd Eraill	30,121
	110,801
Balansau Cyffredinol	7,912